

SECCIÓ DE LLENGUA I LLITERATURA VALENCIANES
REAL ACADEMIA DE CULTURA VALENCIANA

Ciutat de València, 3 de maig de 2016

Informe de la Secció de Llengua i Lliteratura Valencianes de la RACV sobre el topònim "València"

El Ple de l'Ajuntament de València, en la sessió ordinària del dia 31 de març de 2016, adoptà, per unanimitat de tots els grups polítics, iniciar les actuacions necessàries per a l'adaptació oficial del nom del municipi de València a la llengua valenciana.

Atés que existix controvèrsia, tant a nivell social com entre els experts, sobre si la forma valenciana del topònim és "València", en accent obert sobre la e (com propon l'acort municipal) o be "Valéncia", en accent tancat, la *Secció de Llengua i Lliteratura Valencianes* emet el present informe tècnic, que analisa dita qüestió des del punt de vista filològic.

1.- Consideracions ortogràfiques preliminars

És sabut que en les costums ortogràfiques migevals no s'utilisava l'accentuació gràfica. Per això, en el cas del nom del territori valencià i de la seua capital, la grafia habitual fins a l'època contemporànea ha segut *Valencia*. Únicament se registren, com a excepció, alguns casos, en l'Edat Mija, de *Valença* i *Valentia* i, ja en el segle XIX i primera mitat del XX, de *Valensia*, en aquells autors que adopten per complet l'ortografia castellana per a transcriure per escrit el valencià.

L'accentuació gràfica s'introduí gradualment en les llengües romàniques (valencià, castellà, italià, francès...) a lo llarc de l'Edat Moderna, encara que no ha segut fins als sigles XIX i XX quan les regles ortogràfiques adoptades per als respectius idiomes han acabat d'estabilisar-se. En la llengua valenciana és Carles Ros, ja en el segle XVIII, el primer en introduir d'una manera sistemàtica l'accentuació gràfica.

En qualsevol cas, en esta etapa prenormativa la tendència valenciana solia ser la de prendre com a eixemple les costums ortogràfiques castellanes. Encara que *València* és esdrúixola segons la separació sil·làbica del valencià clàssic, el desconeiximent general d'este fet pels escriptors valencians del XVIII i XIX, i el fet que en castellà es considerara plana, reforçava que no es plantejara la necessitat d'accentuar-la. Significativament, l'única diferència apreciable dels usos dels escriptors valencians respecte als usos castellans és que solien accentuar les vocals obertes; fet que, com vorem a continuació, resulta molt útil per a saber cóm era pronunciada la paraula en sigles anteriors: si s'haguera pronunciat en e oberta, aixina s'haguera grafiat pels escriptors.

Despuix d'haver-se succeït a lo llarc del segle XX propostes diverses per a fixar l'accentuació gràfica, la norma actual del valencià determina que totes les paraules esdrúixoles s'han d'accentuar. La paraula *València* està composta de quatre sílabes (Va-lén-ci-a) segons la separació sil·làbica clàssica i normativa del valencià, i l'accent fonètic recau sobre l'antepenúltima d'elles; per tant, és esdrúixola i ha de portar accent gràfic en la e.

El dilema que es presenta, puix, és si eixe accent gràfic que determina la normativa valenciana actual ha de ser obert o tancat, com a reflex de l'articulació de la e com a oberta o be com a tancada. Qüestió que tractarem d'aclarir en els apartats següents.

SECCIÓ DE LLENGUA I LLITERATURA VALENCIANES
REAL ACADÈMIA DE CULTURA VALENCIANA

2.- Pronunciació i evolució ortogràfica

La pronunciació en valencià del topònim és sempre en e tancada: [valénsia] en valencià general, o [balénsia] en les comarques a on la consonant labiodental [v] es confon en la bilabial [b].

Esta pronunciació de la e com a tancada és general en tot el territori valencià. Els principals gramàtics i estudiosos del segle XIX i XX, a l'hora de tractar la qüestió, aixina ho constaten:

- 1) **Constantí Llombart** seguia la norma, ben estesa durant aquella època, d'accentuar tota e oberta en l'accent greu. Si be no hi ha cita expressa d'esta qüestió en el *Ensayo de ortografía lemosino-valenciana*, en el seu *Diccionario valenciano-castellano* trobem l'entrada *Valencia* junt a *prudència*, *ausència*, *audiència*... Veem que Llombart accentuava les es obertes de les paraules acabades en el sufix *-ència*, pero no la e del topònim, fent patent que no considerava que la e de València fora oberta.
- 2) **Josep Nebot i Pérez**, en el seu *Tratado de ortografía valenciana clásica* (1910) proposa igualment accentuar gràficament totes les vocals obertes per a facilitar la seua llectura, i accentuar les tancades només quan ho requeriren segons les regles per a distinguir la sílaba tònica:

La e tiene entre nosotros dos sonidos; para diferenciarlos en el lenguaje escrito, han adoptado los modernos el acento francés, de modo que la e abierta debe escribirse siempre con acento grave, reservando el agudo para la e cerrada o castellana cuando carga en ella el acento prosódico; cuando no ocurre esto, se escribe la e cerrada sin acento alguno; v. gr.: dèu (diez), Deu (dios), mèl, seré, mes.

En Nebot notem el mateix fenomen descrit per a Llombart. A l'hora de descriure les normes d'ús de la lletra *ce*, Nebot fa patent que la e de *València* és tancada, puix no l'accentua, i és oberta en *ciència* o *prudència*, puix les accentua:

*Se escribirán siempre con c las voces terminadas en encia, como **Valencia, ciencia, prudència**...*

L'obra du al final un *Catálogo de voces de estructura dudosa*, en el que efectivament s'accentuen totes les vocals obertes. Aixina, llegim *bajòca*, *divèndres*, *herència*, *Oriòla*... pero *Valencia* (no "València"). Resulta evident que, també per a Nebot, València es pronunciava en e tancada.

- 3) **Jogim Martí i Gadea** usava la mateixa pràctica (l'accentuació de totes les vocals obertes) en les seues obres. Per tant, si València era realment pronunciada *València*, aixina la deuria haver escrita.

Per eixemple, en el compendi de tradicions valencianes titulat *Tipos, modismes, y còses rares i curioses de la tèrra del Gè* (1908), en cap moment s'accentua en accent obert la e de València. Quan parla de *Valencia la gica* (sic), diu:

Pòchs hiaurá en lo nòstre reyne que no sapien qu'esta població es la ciutat de Gandía, la qual en moltes còses li sembla á la capital, ja que llevát de qu'en

SECCIÓ DE LLENGUA I LLITERATURA VALENCIANES
REAL ACADEMIA DE CULTURA VALENCIANA

*vehinát li guanyen Alacant, Alcòy, Xátiva y Castelló, en quant á bonica, pietosa y queta pòt ser que no li guanye la mateixa **Valencia**; [...]*

Efectivament: *pòchs, nòstre, còses, Alcòy, pòt*, en o oberta, pero *Valencia* (no "València"), en e tancada.

Anàlogament, en el seu *Vocabulario valenciano-castellano* de 1909, que du una llista del nom de totes les poblacions valencianes, trobem que accentua totes les vocals obertes quan aixina són pronunciades, d'acort en la norma ya descrita (*Benidòrm, Benllòch, Novel·lè, Patèrna...*), pero tampoc, en este cas, escriu "*València*", de lo que es deduïx que la seua pronunciació és en e tancada.

- 4) **El pare Lluís Fullana i Mira**, en la *Gramàtica elemental de la llengua valenciana* (1915), accentuava també sense excepció totes les vocals e i o que foren obertes (aixina: *mèl, vèrt, gèndre, guèrra*, etc.). Com en els casos anteriors, el topònim València mai apareix accentuat en accent obert:

*L'hòrta de **Valencia**, que es la més rica del mon...* (pàg. 53)

*... favorable per a **Valencia*** (pàg. 189)

*Vinc de **Valencia*** (pàg. 232)

El mateix procedir observem en el restant de la seua abudant obra filològica.

Resulta interessant observar que, si be Constantí Llobart era natural de la ciutat de València, els demés gramàtics i lexicòlecs no ho eren: Nebot era de Vilarreal, Martí i Gadea de Balones i Fullana de Benimarfull. Este fet exclou qualsevol *sospita* d'una pronunciació *viciada* per la castellanisació que tradicionalment s'atribuïx al parlar del Cap i Casal.

Les primeres cites en accent obert, "*València*", apareixen precisament en les primeres obres que tracten d'introduir l'ortografia de l'Institut d'Estudis Catalans en la llengua valenciana escrita. En concret, en la *Gramàtica valenciana* d'Ortin Benedito¹, de 1918, i *La llengua valenciana* de Lluís Revest², de 1930.

El motiu és ben evident: en català, com en mallorquí, la e de *València* (com la de moltes atres paraules que en valencià presenten e tancada: *séquia, sénia, Dénia, café, francés, comprén, conéixer...*) se pronuncia (i s'escriu) oberta. El mimetisme d'estos autors respecte a la normativa catalana feu que adoptaren acriticament eixa grafia exògena, tant en esta com en moltes atres paraules, sense qüestionar-se la seua evident inadequació a la fonètica valenciana. Esta incongruència d'orige s'arrossegà per molts escriptors de les tres dècades posteriors.

L'arreglaren també en accent obert les *Bases ortogràfiques* de 1932, a on el topònim apareix citat tres voltes³, si be l'estat de conservació de l'original ha fet dubtar ad alguns estudiosos sobre est extrem. No obstant, els principals gramàtics i lexicòlecs de l'època que recolzaven

1 Pàg. 4.

2 Pàg. 71.

3 En el text de la Biblioteca Valenciana en les *bases* 22, 23 i 32 i en el text del *Vocabulari ortogràfic* de Carles Salvador en les *bases* 22, 23 i 34 (pàgs. 9 i 10).

SECCIÓ DE LLENGUA I LLITERATURA VALENCIANES
REAL ACADÈMIA DE CULTURA VALENCIANA

explícitament l'ús de les *Bases* de 1932 continuaren constatant que la pronunciació general de la e de València és tancada:

- 1) **Josep Giner i Marco**, en el seu treball *Les e tòniques del valencià* (1938),⁴ deixava clara la diferència entre el topònim *València* i les paraules acabades en la terminació eurdita -ència:

La e de la terminació popular -ença és tancada: coneixença, convinença, creixença, etc. La e de València és també tancada. La e de la terminació erudita -ència és sempre oberta: penitència, sentència, evidència, abstinència, presència, influència, essència, conseqüència, pac(i)ència, ciència, experiència, etc.

En un altre article publicat en 1951, en el títol de "L'accentuació ortogràfica en valencià"⁵ també manifestà, en una naturalitat aborronant, la raó per la qual, a partir de l'adopció de les Bases ortogràfiques de 1932, s'estengué la costum d'escriure *València* "com en barceloní":

El mot València en valencià es pronuncia amb e tancada, però se sol escriure habitualment, per excepció, com en barceloní: València.

La mateixa argumentació es repeteix en el *Diccionari de la Rima* (consultem l'edició de 1980) de **Francesc Ferrer Pastor**, a l'hora de constatar la pronunciació tancada de la e, a través d'una acotació del mateix Josep Giner:

La e de la terminació -ència és oberta, excepció del mot València, que té e tancada en valencià, com en els mots en -ença, per ser mot d'evolució popular, malgrat la i conservada per topònim.

- 2) **Manuel Sanchis Guarner**, en la seua *Gramàtica valenciana* de 1950, també deixa meridianament clar que la pronunciació del topònim *València* és en e tancada.

En les pàgines 72 i 73, **Sanchis Guarner** dona unes normes bàsiques de situacions en les que habitualment se dona e oberta en valencià. Quan aplega a la categoria "*En les paraules cultes en què hi ha i en la síl·laba que va darrera la de la vocal tònica*", l'autor dona una sèrie d'exemples de e oberta (*gremi, misteri, ciència, cèntric, etc.*) i **sis excepcions a la norma**, per a les que Sanchis Guarner fa constar expressament **que la e es pronuncia tancada**. Este excepcions són **església, sénia, Dénia, sépia, séquia i València** (sic).

L'única explicació que dona al contrasentit d'escriure "València" (a pesar de reconèixer que es pronuncia València) apareix en una nota al peu: "*Encara que la paraula València es pronuncia amb e tancada, convé escriure-la amb è*". No s'explicita cap justificació filològica per a obrar de tal manera, més allà de la motivació, més pronte peregrina, de que aixina podrà "*rimar amb les paraules cultes terminades en -ència*".

Per una altra banda, en la seua obra *Els pobles valencians parlen els uns dels altres*, en la

4 Reproduït en *Obra filològica (1931-1991)*. Josep Giner Marco, a càrrec d'Antoni Ferrando i Santi Cortés. Denes, 1998, pàgs. 61-72. La cita està en la pàg. 68.

5 Ibid., pàgs. 154-158. La cita està en la pàg. 157.

SECCIÓ DE LLENGUA I LLITERATURA VALENCIANES
REAL ACADEMIA DE CULTURA VALENCIANA

que Sanchis Guarner indica la pronunciació tradicional de tots els pobles valencians, torna a deixar constància expressa de la pronunciació de la e de València com a tancada en tot el territori valencià (i no a soles en la ciutat de València): **/balénsia/ en València; /valénsia/ en Castelló i Alacant**; mentres que es pronuncia oberta en català i mallorquí: **/balénsia/ en Barcelona; /valénsi/ en Mallorca.**

- 3) El **Diccionari Català-Valencià-Balear**, d'Alcover i Moll, coincidix també en registrar la pronunciació tancada de la e com a pròpia del valencià:

Fon.: bə́lɛnsiə (or.); baténsiɛ, baténsia (occ.); valénsia (Cast.); baténsia (Val.); vətɛ́nsi (mall.); vəté́nsiə (men.).

O siga: que es pronuncia **en e oberta en català**, tant occidental (occ.) com oriental (or.), mallorquí (mall.) i menorquí (men.), pero en **e tancada en valencià**: tant en Castelló (Cast.) com en València (Val.).

Esta anomalia ortogràfica encetada en 1932 escomençà a reconduir-se en la dècada dels setanta. En les gramàtiques de Lo Rat Penat de 1976 i 1977 se recuperà definitivament l'accent tancat de València, com podem apreciar directament en la seua portada, lo mateix que en l'edició de les *Normes de l'Acadèmia de Cultura Valenciana* de 1979 i la seua reedició de 1981, en motiu de l'acte popular d'adhesió a les mateixes en el Monasteri d'El Puig, eixe mateix any. També en la primera gramàtica de Lo Rat Penat redactada per Fontelles, Garcia i Lanuza d'acort en les Normes de l'Acadèmia, de 1980.

Abans d'això, en 1977, Miquel Adlert havia exigit, ben expressivament, la correcció de l'us de l'accent greu en el topònim⁶:

En tot el Regne de València es diu València. Els noms de les coses valencianes són cosa dels valencians, i no dels catalans ni dels filòlegs que entre uns i altres pretenen variar els topònims valencians. ¡És cosa del poble valencià! (...)

No hi ha ninguna raó per a escriure è, contra la fonètica de tot el Regne de València que pronuncia València. I que pronuncien en la fonètica catalana València, com en la mallorquina pronuncien Valenci. Cal escriure i pronunciar València...

Eixe mateix criteri és el que ve mantenint en l'actualitat esta Secció, el qual se reflectix en tota la seua obra filològica.

Per desgràcia, **la Gramàtica normativa valenciana de la AVL** (2006), a pesar de **reconéixer** (pàg. 22), com no podria ser d'una altra manera, **que la e de València és tancada**, insistí en grafiar-la com a oberta: "*per excepció, en les paraules què, perquè i València, i en altres casos (època, sèrie, etc.) la e es pronuncia tancada*". D'esta manera es desapropità una excelent oportunitat per a esmenar l'anomalia ortogràfica introduïda en 1932.

⁶ *En defensa de la llengua valenciana. Per qué i cóm s'ha d'escriure la que es parla*, pàg. 103.

SECCIÓ DE LLENGUA I LLITERATURA VALENCIANES
REAL ACADEMIA DE CULTURA VALENCIANA

3.- Etimologia i genuïtat de la forma "València"

És sabut que el topònim *València* prové de la forma llatina *Valentia*, puix la ciutat és de fundació romana, i que tot apunta a que evolucionà a *València* ja en llatí vulgar, abans de la conquesta de Jaume I i independentment dels usos lingüístics dels repobladors aragonesos, catalans, occitans i d'unes altres terres; els quals, ademés, coincidien majoritàriament, en aquella època, en pronunciar també la e de *València* com a tancada, segons han senyalat diversos estudiosos.

Molts autors han observat una aparent contradicció entre este fet i la pronunciació en e oberta de les paraules que acaben en el sufix cult *-ència*, com ara *essència* o *excelència* (o el propi substantiu *valència*: "número químic màxim d'àtoms d'hidrogen que poden combinar-se en un àtom d'un cos simple", que sí presenta e oberta). Ha de notar-se, no obstant, que les vocals obertes no existien en llatí, i que quan aparegueren en algunes llengües romàniques el topònim *València* ja era tan important i conegut que mantingué la e etimològica llatina tancada, puix la toponímia sol tendir a conservar les formes antigues.

Abelard Saragossà, en un treball de 1995,⁷ proposgué una explicació convincent per ad este fet:

- En la llengua del segle XI, la e oberta provinent de la e breu llatina es tancà quan anava travada per *m* o *n*: *TEMPUS* > *tèmps* > *témps*, *BENE* > *bèn* > *bén* > *bé*, *VALENTE* > *valènt* > *valént*, *VALENTIA* > *València* > *València*, *PATIENTIA* > *pacència* > *pacència*.
- Posteriorment, cap al segle XV, en el marc d'una nova reestructuració de les vocals obertes i tancades, les es tancades tòniques seguides d'una i o una u postònica experimentaren una obertura. D'esta manera, paraules com *pacència* o *presència* tornaren a pronunciar-se de nou en e oberta, pero la e tancada es mantingué tant en el topònim *València* com en les paraules acabades en *-ença* (*creença*, *naixença*).

Respecte a les raons per les quals la e de *València* se mantingué tancada en valencià (pero no en català o balear, a on passà a pronunciar-se oberta en el segle XV, en el marc d'eixa reestructuració vocàlica), ja Josep Giner argumentà⁸ que "*caldria esperar VALENTIA > Valença, però el manteniment de la i s'explica per la pronunciació tradicional d'un nom propi tan usat i important i, a més, per ser la conservació antiga del seu adjectiu popular valencí, valencina amb la seua i.*"

Jordi Colomina, acadèmic de la AVL, ha argumentat també⁹ que:

El principal motiu lingüístic degué ser sens dubte la no percepció per part dels parlants del segment -encia de Valencia com a un sufix. La prudencia, la resistencia o la violencia es relacionaven clarament amb la persona prudent, resistente o violenta; però Valencia no es podia relacionar amb la persona valenta, que tenia el seu substantiu abstracte en valentia. Esta falta de transparència semàntica del topònim degué afavorir el

⁷ «Sobre les causes de les pronúncies del nom de la capital valenciana», *Actes del IV Col·loqui d'Onomàstica Valenciana, i XXI Col·loqui de la Societat d'Onomàstica*, Ontinyent, 29 i 30 de setembre i 1 d'octubre de 1995, Paiporta, Denes, 1997, pàgs. 1025-1039.

⁸ En una ressenya dedicada a la *Gramàtica Valenciana* de Sanchis Guarner. En Ferrando, op.cit., pàg. 283.

⁹ "Sobre l'accent del nom de la capital [del] Regne". *Levante-EMV*, 10 de juny de 2005.

SECCIÓ DE LLENGUA I LLITERATURA VALENCIANES
REAL ACADEMIA DE CULTURA VALENCIANA

manteniment de la pronunciació antiga. A més, totes les paraules en -encia eren cultismes poc usuals en la parla comuna, mentres que el topònim era d'ús vivíssim i habitual.

Per a Colomina, ya els indígenes del Regne de València, més o manco arabisats, devien pronunciar *València* (no s'ha de perdre de vista que les formes transliterades de l'alfabet àrap *saniya*, *sakiya*, *Balansiya* i *Daniya* donaren com a resultat en el romanç valencià *sénia*, *séquia*, *València* i *Dénia*: les quatre en e tancada). Els nous repobladors aragonesos, els occitans i la major part dels provinents dels comtats catalans, com s'ha dit, pronunciaven també en aquella època *València* en e tancada, d'acort en el vocalisme propi de les seues respectives varietats romàniques. Aixina, "la majoria dels habitants del Regne dels segles XIII i XIV pronunciaven *València*. Esta fixació del nom de la Ciutat i del Regne en els primers segles forals degué ser un factor decisiu de resistència a un eventual canvi de timbre."

Són, per tant, carents de fonament certes postures extremes que atribuïxen a una suposta influència del castellà la pronunciació general en tot el valencià, des del Maestrat fins al Vinalopó, del topònim València en e tancada. Sobretot, quan eixa suposta castellanisació, que hauria afectat per igual a totes les comarques sense excepció, no ha modificat la pronunciació d'uns altres topònims que segueixen pronunciant-se en vocal oberta (com Paterna, Serra, Vinaròs, Alcoi o Elig).

4.- Conclusió

Els gramàtics, lexicòlegs i especialistes més eminents des de l'època de la Renaixença fins a l'actualitat (Llombart, Nebot, Martí Gadea, Fullana, Giner, Sanchis Guarner, Adlert...) han constatat que la pronunciació valenciana del topònim que dona nom al nostre territori i a la seua capital és **València**, en e tancada. No obstant, alguns d'ells han defés la divergència entre esta pronunciació unànim i una grafia escrita "València" que no la respecta.

Ya en 2005, esta Secció de Llengua i Lliteratura Valencianes de la RACV redactà un informe, presentat oficialment a l'Ajuntament i a la Diputació de València i recolzat per nombroses entitats culturals i particulars, que conclouia¹⁰:

Totes les autoritats lingüístiques de diferents tendències reconeixen que el topònim València es pronuncia en e tancada, com ho fan la AVL i la Real Acadèmia de Cultura Valenciana. És inexplicable que si existix este consens a l'hora de reconèixer la fonètica del topònim, s'haja trencat per part de la AVL adoptant una ortografia que reflectix la pronunciació catalana del topònim, subjugant la fonètica valenciana a l'ortografia catalana.

Si observem els motius explícits o tàcits que alguns autors donen per a perpetuar esta anomalia que dura ya massa anys, estos se reduïxen a dos, purament extralingüístics:

- adoptar la fonètica catalana en lloc de la valenciana en el principal topònim valencià,
- o "permetre rimar València en les paraules acabades en -ència" (obviant que eixe fet, més allà de la seua irrellevància, és sempre possible per llicència poètica, encara que s'escriga *València*).

10 Pot consultar-se en internet: <http://www.lenguavalenciana.com/media/documents/informes/valencia.pdf>

SECCIÓ DE LLENGUA I LLITERATURA VALENCIANES
REAL ACADEMIA DE CULTURA VALENCIANA

Per contra, numerosos filòlegs, inclús des de dins de la pròpia AVL, han clamat per que es corrigga esta situació. Jordi Colomina, en el seu article de 2005, ya referit, opinava que *"L'adopció, d'ençà del segon terç del segle passat, de l'accent greu sobre la vocal tònica del nostre topònim més emblemàtic, feta amb la millor bona fe i pensant retornar-lo a una suposada puresa original, no ha aconseguit ser admesa per la majoria dels valencians. [...] Si l'Acadèmia Valenciana de la Llengua adoptara la grafia València, coherent amb la pronunciació unànime regnícola, lluny d'afavorir tendències segregacionistes, enfortiria l'autoestima dels nostres conciutadans envers la pròpia varietat."*

Per una altra banda, Abelard Saragossà, en un treball recent sobre la qüestió, donava també arguments de pes per a l'adopció de la forma *València*, en accent tancat:¹¹

En primer lloc, és la pronúncia general dels valencians (des del Maestrat fins a les Valls del Vinalopó). En segon lloc, la forma València s'explica per l'evolució interna de la llengua. En tercer lloc, l'ortografia dels topònims depén en primer lloc dels seus usuaris. En quart lloc, hi ha un factor emotiu: el fet de tractar-se del topònim que origina el nom d'un poble. Finalment, podem recordar que l'ajuntament del cap i casal encara no ha oficialitzat cap nom, haja sigut quin haja sigut el partit majoritari.

A tots els poderosos arguments anteriors podríem afegir-ne un altre. Adoptar la grafia "València" contra la pronunciació general i lilegítima dels valencians socava els mateixos fonaments d'una norma ortogràfica que, en teoria, hauria de facilitar al parlant la correcta diferenciació entre vocals obertes i tancades, i la seua fixació en l'escriptura i la parla (en lloc de dificultar-la i deformar-la a pur d'afegir excepcions a la regla). I ho fa, ademés, en una paraula, *València*, absolutament simbòlica per als valencians, puix dona nom tant al nostre territori, del Sénia al Segura, com a la nostra capital.

Aixina, la perfecta llògica llingüística –que una vocal que es pronuncia tancada s'escriga tal com se pronuncia; açò és, tancada, com passa sense cap de problema en uns altres topònims valencians, com ara Dénia, Bétera, Petrés o Vallés– pert la batalla front a una llògica extralingüística: la que proclama que es diluïxquen les diferències escrites entre el valencià i el català, encara que això signifiqui apartar-se de la llengua valenciana genuïna.

D'esta manera, la banalisació d'una norma ortogràfica i l'introducció de nombroses excepcions per motius purament extralingüístics i ideològics inutilisa, en la pràctica, la necessitat de diferenciar ortogràficament l'obertura de les vocals. I lleva tot sentit a una normativa que, per definició, ha de reforçar el geni idiomàtic dels parlants, en lloc d'induir-los al dubte i l'inseguretat a l'hora d'expressar-se en la llengua pròpia.

Com ha senyalat Rafel Pastor¹²:

El cas d'este topònim, com el d'unes altres paraules o estructures de la llengua, segons manera ha devingut inexplicablement un tabú per ad alguns responsables de la política llingüística valenciana, quan difícilment se pot sostindre que per a la ciència puguen haver-ne, de tabús. Difícilment se pot consensuar els diferents punts de vista científics sobre una mateixa realitat quan se vol excloure de la discussió tabús que per uns

¹¹ *¿Com convé escriure el nom del cap i casal?* Text en línia en academia.edu consultat el 30 d'abril de 2016

¹² "A propòsit de *Consens i futur*". *Solcant les lletres*, núm. 2, estiu 2011, pàgs. 187-188. Text en línia en www.aellva.org.

SECCIÓ DE LLENGUA I LLITERATURA VALENCIANES
REAL ACADÈMIA DE CULTURA VALENCIANA

interessos no precisament científics, sino més aïna polítics, se volen impondre a pesar de la reiterada constatació de la realitat.

Per tots els motius aduïts, **esta Secció de Llengua i Lliteratura Valencianes se referma en lo ya expressat sobre el particular en informes anteriors, i manifesta, en conclusió, que:**

1. Si be no s'escrigué en accent durant l'Edat Mija (l'accentuació és un fet relativament modern en totes les llengües), les actuals regles valencianes d'accentuació determinen que totes les paraules esdrúixoles s'han d'accentuar gràficament. *València* està composta de quatre sílabes (Va-lén-ci-a) d'acort en la separació sil·làbica clàssica i normativa, i l'accent fonètic recau sobre l'antepenúltima d'elles, motiu pel qual és esdrúixola i ha de dur accent.
2. Sobre el topònim *València* s'ha de dir que prové de la forma llatina *Valentia*, ya que la ciutat és de fundació romana, i que evolucionà a *València*, en e tancada, en el llatí vulgar parlat en estes terres. Se tracta d'una articulació que, además, coincidia en la majoritària dels nous pobladors que s'instalaren en el Regne de València en motiu de la conquesta per Jaume I en el segle XIII i que s'afegiren a la població autòctona.

És cert, no obstant, que totes les paraules valencianes que acaben en el sufix cult -ència són en e oberta. La divergència de comportament entre este grup de paraules i el topònim se deu a que, quan se produí l'obertura de la e en dites paraules, el topònim *València* ya era tan important i conegut que mantingué la e etimològica llatina tancada, puix la toponímia sol tendir a conservar les formes antigues.

Per eixe motiu els valencians fem una distinció entre les paraules *valència* i *València*: en la vocal e greu o oberta nos referim al "número químic màxim d'àtoms d'hidrogen que poden combinar-se en un àtom d'un cos simple", mentres que en la vocal e aguda o tancada parlem del topònim que dona nom al nostre territori i a la nostra capital.

3. Tot el territori valencià ha pronunciat històricament la vocal tònica e del topònim tancada a pesar de que l'oficialitat dels últims anys ha descuidat l'assunt i, en alguns casos, ha assumit la fonètica catalana que la fa oberta. S'ha de reparar est important erro i restablir la correspondència entre la realitat llingüística del topònim i el seu reconeixement oficial.

Esta qüestió està completament assumida en el restant de poblacions valencianes que oficialment s'han adaptat a la fonètica valenciana. Per eixemple, en els casos de les poblacions de *Dènia*, *Vallés*, *Petrés* o *Bètera* seria impensable adoptar les formes **Dènia*, *Vallès*, *Petrès*, *Bètera*. Per tant, en este sentit, no hi ha fonamentació llingüística ni política per a la defensa de la forma "*València*", en e oberta.

4. És competència de les institucions valencianes prendre autònomament les seues decisions, sense la necessitat d'haver-se de subjugar a institucions o entitats no valencianes. El fet que unes atres llengües o territoris seguixquen, des dels seus principis i lícitament, uns atres criteris, no és motiu suficient per a coartar la llibertat i independència dels valencians a l'hora d'ordenar i decidir el nom dels nostres territoris segons la nostra realitat i història. I més encara, si cap, en el topònim que dona nom al nostre territori i a la nostra capital, pel seu especial simbolisme per a tots els valencians.

SECCIÓ DE LLENGUA I LLITERATURA VALENCIANES
REAL ACADEMIA DE CULTURA VALENCIANA

Per una altra banda, el *Corpus Toponímic Valencià* que ha realitzat la AVL és de caràcter consultiu, no vinculant i provisional fins que cada municipi pren la decisió de valencianisar la seua denominació. De fet, per a un número significatiu de municipis la forma valenciana finalment oficialisada no ha seguit la que originàriament s'arreglava en dit corpus. És, per tant, competència de cada corporació municipal, en primera instància, triar la forma valenciana del seu topònim que millor s'ajusta a la seua tradició històrica i llingüística.

5. Totes les autoritats llingüístiques de diferents tendències reconeixen que el topònim *València* es pronuncia en e tancada, com ho fan la AVL i la Real Acadèmia de Cultura Valenciana. És inexplicable que si existix este consens a l'hora de reconèixer la seua fonètica, alguns pretenguen adoptar una ortografia que reflectix la pronunciació catalana del topònim, subjugant la fonètica valenciana a l'ortografia catalana.

Per tant, esta Secció de Llengua i Lliteratura Valencianes considera que **València**, en accent tancat sobre la e, **és l'única forma que respecta la tradició històrica i llingüística dels valenciaparlants en general i dels habitants del municipi en particular, i per tant, és l'única que s'ajusta als criteris de l'article 1.1 del Decret 58/1992, de 13 d'abril, del Govern Valencià que regula el procediment per a l'alteració del nom dels municipis; el qual exigix expressament que "La nova denominació del municipi s'haurà d'adequar a la seua tradició històrica i llingüística."**

EL DIRECTOR DE LA SECCIÓ

EL SECRETARI DE LA SECCIÓ

Voro López Verdejo

Vicent Ramon Calatayud i Tortosa

VIST I PLAU AL DECÀ DE LA REAL ACADEMIA DE
CULTURA VALENCIANA

Federico Martínez Roda